
بازنمایی تروماتیکی تراژدی نو در قاب تئاتر پست دراماتیک

■ نیوشا ستاری [نویسنده مسوول]

■ کامران سپهران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۲/۰۱ | تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۵/۰۲/۰۶

■

بازنمایی تروماتیک تراژدی نو در قاب تئاتر پست دراماتیک

نیوشا ستاری | کارشناسی ارشد ادبیات نمایشی، دانشکده سینماتئاتر، دانشگاه هنر تهران

کامران سپهران | استادیار، دانشکده سینماتئاتر، دانشگاه هنر تهران

چکیده

مقاله حاضر قصد طرح روشی از اجرا را دارد که برگرفته از مراحل درمانی طرح شده از سوی روانشناسان آمریکایی بعد از جنگ، به طور مشخص جودیت هرمن و کتی کروث است. این طرح تبدیل به روشی می شود برای درمان و رهایی بیماران ترومازده (تماشاگران/ اجراگران)، که به نوعی قربانی اتفاقات و بحران های فردی و تاریخی شده اند. برای این منظور ابتدا خلاصه تعریف هانس تیس لمن از «تئاتر پست دراماتیک» و همچنین شرح نظریات و دیدگاه های روانشناسان آمریکایی انجمن «اختلالات اضطرابی پست تروماتیک» ارایه می شود. این دیدگاه ها وام گرفته از تئاتر خشونت آرتو و نظریه روانکاوی فروید و لکان است. در ادامه با استفاده از این توصیفات، صحنه ای از رابطه سه گانه قربانی/ متجاوز/ ناظر در ارتباط میان تماشاگر و اجراگر تعریف می شود. این اجرا «بازنمایی تروماتیکی»، یعنی تکرار رخداد تروماتیک در گذشته سرکوب شده ای است که امکان بروز نداشته و در تلاش برای فراموش شدن است. تصویر بیرونی این تروماها، راهی برای رها کردن افراد از تروماهای شخصی و فرهنگی آنهاست. بهترین روش برای این رهایی، «به کلام درآوردن» ناخودآگاه سرکوب شده است که تاکنون از جانب قدرت و جامعه امکان بیان نیافته است. با طرح چنین موقعیتی، تئاتر به طور مشخص در ارتباط نزدیکی با سیاست، فرهنگ و اجتماع قرار می گیرد که شکلی از تجربه گردهمایی و آیین اجراست. در آخر، این تئاتر سیاسی، به عنوان تراژدی جدیدی برای نفوذ به عمیق ترین لایه های ناخودآگاه تاریخی و حمله به مرزهای واقعیت موجود تعریف می شود که لحظه ای از «به یاد آوردن» و در نتیجه کنارهم قرار گرفتن دو حس ترس و نیاز و حرکت به سوی حافظه ای جمعی است.

واژگان کلیدی: تروما، بازنمایی تروماتیکی، تئاتر پست دراماتیک، تئاتر سیاسی، تراژدی